

Ämne: ENKÄT - uppföljning av minoritetspolitikens utveckling och romsk inkludering 2023 och 2024

1

Hej,

Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget har ett nationellt uppföljningsansvar för minoritetspolitiken och ni har i berörda förvaltningar fått förhandsinfo om att det nu är dags att följa upp minoritetspolitikens utveckling för perioden 2023–2024. Stadsledningskontoret har i dagarna tagit emot enkäten och kommer att samordna den.

Enkäten innehåller frågor om kommunens/förvaltningarnas arbete med nationella minoriteters rättigheter och strategin för romsk inkludering under 2023 och 2024, samt frågor kring förvaltningsområdet för finska (meänkieli och samiska) och hur förvaltningarna kartlagt vilket behov av åtgärder som finns i kommunen för att stödja användningen av det/de språk som omfattas av förvaltningsområdet. Tolka frågorna utifrån hur ni arbetar i er förvaltning.

Enkäten utgör underlag för Länsstyrelsen Stockholm och Sametingets årliga uppföljningsrapporter till regeringen.

Stadsledningskontoret sammanställer enkätsvaren

Stadsledningskontoret behöver era svar senast den 25 oktober, då sista svarsdatum är 31 oktober (förlängt till 7 november) 2024.

Enkäten innehåller 45 frågor, varav frågor som är övergripande är borttagna. Merparten av frågor besvaras av samtliga förvaltningar. Fråga 28 berör endast Grundskole-/utbildningsförvaltningen (språkcentrum). Spara ner dokumentet innan du besvarar frågorna. Alla börjar med att besvara fråga 7.

Svaren skickas till: stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

TACK FÖR ER MEDVERKAN!

Bakgrundsdata

Frågorna på den här sidan visas enbart för kännedom och kan inte besvaras, då vi använder bakgrundsdata. Om informationen nedan inte stämmer, hör av dig till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se

1. Den här enkäten avser:

Den här frågan kan inte besvaras, då vi använder bakgrundsdata. Om informationen nedan inte stämmer, hör av dig till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se

Göteborgs stad

2. Enkäten är utformad för:

Den här frågan kan inte besvaras då vi använder bakgrundsdata. Om nedan alternativ inte stämmer för din kommun/region, hör av dig till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se

- ☒ Kommun i förvaltningsområde
- ☐ Kommun utanför förvaltningsområde
- ☐ Region i förvaltningsområde
- ☐ Region utanför förvaltningsområde

3. Kommunen/regionen ingår i förvaltningsområde för:

Den här frågan kan inte besvaras då vi använder bakgrundsdata. Om nedan alternativ inte stämmer för din kommun/region, hör av dig till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se

- ☒ Finska
- ☐ Meänkieli
- ☐ Samiska

Mål och riktlinjer, information, samt myndighetskontakter

Frågorna i det här avsnittet avser generell information om kommunen/regionen samt efterlevnaden 3, 5b, 8, 9 och 11 §§ [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#).

4. Har kommunen/regionen mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

Notera! Kommuners svar på den här frågan kommer att publiceras som öppen data på minoritet.se.

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

6. Vilken/vilka av de nationella minoriteterna omfattas av kommunens/regionens mål och riktlinjer?

Välj alla alternativ som stämmer, du kan välja flera.

- ☐ Judar
- ☐ Romer
- ☐ Samer
- ☐ Sverigefinnar
- ☐ Tornedalingar
- ☐ Vet ej

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Svar nedan sammanfattar äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens (ÄVO) svar från avdelning myndighet; avdelning och verksamhet hälsofrämjande och förebyggande; avdelning och verksamhet vård- och omsorgsboende; samt avdelning kvalitet och utveckling, utvecklings- och kompetenscenter; arbetet med finskt förvaltningsområde inom Åldersvänliga Göteborg; samt rekryteringsenheten vid ÄVO.

7. Har kommunen/regionen under 2023 och 2024 genomfört insatser för att informera de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

Välj alla alternativ som stämmer, du kan välja flera.

	Ja, på finska	Ja, på jiddisch	Ja, på meänkieli	Ja, på romani chib	Ja, på samiska	Ja, på svenska	Nej	Vet ej
Information till föräldrar med barn i förskola	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Information till elever grundskola och gymnasieskola och deras föräldrar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Information till den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Information på vår hemsida och/eller sociala medier	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Annat, ange vad/hur 	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

7. Annat = Aktivitet Ökad digital kompetens för seniorer översatte vykort och planscher till några olika varieteter romani chib.

Svar 7:

Förskola, samt språk: _____

Grundskola, samt språk: _____

Äldreomsorg, samt språk: _____

Information till den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen har äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen informerat om sverigefinnars förstärkta rättigheter genom arbetet med finskt förvaltningsområde. Delvis via att socialsekreterare äldre i vissa fall i deras kontakter med seniorer och anhöriga informerar samt genom att olika funktioner deltagit för att informera via kommunal mötesplatsaktivitet för seniorer. Genom att erbjuda samhällsinformation, hälsofrämjande föreläsningar på finska samt bjuda in tjänsteinnehavare för att sprida information och föra dialog med sverigefinska seniorer. Information om rättigheter erbjuds muntlig och till viss del skriftlig på finska. Seniorer påverkar informationskanalerna och vilken typ av information de vill ha. Samer, tornedalingar, judar och romer finner information på svenska. Vissa

satsningar, så som Ökad digital kompetens för seniorer översattes till några varieteter för nationella minoriteten romer och till finska. Förvaltningen har fört dialoger med nationella minoriteten romer (olika föreningar) och informerat om rättigheter i samband med detta samt deltagit i samråd genom Göteborgs stads rättighetsbaserade råd för nationella minoriteten romer. År 2023 skapade och genomförde ÄVO projektet Ökad romsk kompetens inom vård- och omsorgsyrsken, tillsammans med samverkanspartner Romano center i väst och förvaltningen för arbetsmarknads- och vuxenutbildning. Inom projektet samtalade unga romer genom underlag och material framtagna av förvaltningen (ÄVO) samt skapade egna frågeställningar för att belysa hinder och möjligheter för minoriteten att arbeta inom vårdsyrken. Ungdomarna fick handledning och stöttning inom ett projekt via Romano Center i väst. Äldre romer intervjuades av de yngre. Ungdomarna besökte ett vård- och omsorgsboende och intervjuade även personal och chef. Utbytet och diskussionerna beskrevs som meningsfulla av både verksamhet och minoriteten. Eftersom Romano center i väst och ungdomarna bidrog med språk- och kulturkompetens fick ÄVO ta del av vad minoriteten uppfattar som centralt och viktigt inom äldrefrågor.

Förvaltningen informerar via goteborg.se på finska och svenska. Arbetet med nationella minoriteter synliggörs via intranät, i utbildningsportalen, stadens kalendarium och via sociala medier i samband med evenemang med nationell minoritetsanknytning. Vissa aktiviteter informerar vi om tvåspråkigt (på svenska och på finska).

8. Har kommunen/regionen under 2023 och/eller 2024 genomfört utbildningsinsatser för att öka personalens kunskap om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

	Ja	Nej	Vet ej
För förtroendevalda	☐	☒	☐
För tjänstepersoner på ledningsnivå	☒	☐	☐
För andra tjänstepersoner, ange inom vilket verksamhetsområde: 	☒	☐	☐

Svar 8: Ja. Förvaltningen erbjuder digitalt grundläggande utbildning om nationell minoritetslag genom sin utbildningsportal och via utskick. Utvecklingsledare har utbildats i samverkan med Romano Center i Väst om nationella minoriteter och romsk inkludering. En del socialsekreterare äldre har utbildats digitalt om nationella minoriteters rättigheter och om förstärkta rättigheter inom finskt förvaltningsområde. ÄVO har också utbildat undersköterskor genom satsningen vårdfinska/hoivasuomi för att utöver yrkesspecifikt vokabulär stötta i kunskaper om minoriteten sverigefinnars historia och kultur samt identitetsstärkande arbete.

9. Har kommunen/regionen använt något av nedanstående material från Minoritet.se i utbildningarna?

Flera alternativ kan väljas. Skriv gärna i textrutan hur materialet använts och om ni har någon återkoppling kring användbarheten eller resultaten av utbildningen.

☒ Webbutbildning: Grundutbildning i minoritetslagstiftningen	
☒ Metodstöd: mål och riktlinjer	
☒ Metodstöd: inflytande och delaktighet	
☒ Powerpointpresentation med talarmanus	
☐ Powerpointpresentation för barn	
☒ Handbok för kommuner och regioner	
☒ Animationer om minoriteternas högtidsdagar	
☒ Annat, ange vad:	

Svar 9: (ÄVO/Utvecklings- och kompetenscenter) Har använt alla ovanstående till att förbereda presentationer och utbildningsinsatser, utom pptx för barn.

Annat: Hänvisar till aktualiteter/artiklar på www.minoritet.se

Insatser för att motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter

Frågorna i det här avsnittet avser efterlevnaden av:

- kap1 § 2 [Regeringsformen](#)
- [Diskrimineringslag \(2008:567\)](#)

14. Har kommunen/regionen under 2023 och/eller 2024 genomfört specifika insatser i syfte att motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter?

- ☒ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

Svar 14: Ja.

15. Vilken typ av insatser har kommunen/regionen prioriterat att genomföra under 2023 och/eller 2024 i syfte att motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter?

Välj det eller de alternativ som bäst speglar kommunen/regionens arbete. Du kan välja flera.

- ☒ Arbete mot diskriminering av nationella minoriteter har inkluderats i mål och riktlinjer
☐ Kartläggning/studie om förekomsten av diskriminering av nationella minoriteter
☒ Informations- och/eller utbildningsinsatser riktade till allmänheten
☒ Synliggörande av nationella minoriteter i form av kultur och/eller språkevenemang
☐ Aktiva åtgärder mot diskriminering av nationella minoriteter i grundskolan
☐ Uppföljning av hur grundskolor genomför utbildning om nationella minoriteter
☒ Utbildning för personal i den egna organisationen
☒ Annat, ange vad:

15. Annat = Rullatorloppet och Våga prata om psykisk (o)hälsa på nationellt minoritetsspråk finska och för att sprida kunskap om nationella minoriteter samt visa minoriteterna som en del av det svenska samhället och Sveriges kulturarv inom två större satsningar som också genomfördes på majoritetsspråket. Marknadsföring av aktiviteter för seniorer på nationellt minoritetsspråk finska samt framtagna affischer om värdegrund på svenska och finska till alla stadens vård- och omsorgsboenden hjälper till att synliggöra språket i offentliga rum för medarbetare, anhöriga och seniorer.

Svar 15: Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har erbjudit uppföljningsmyndighetens digitala grundläggande utbildning till medarbetare och chefer via sin utbildningsportal samt lyft området och utbildningen via nyhet på intranätet. Kunskapsstöd om nationella minoriteter sprids via intranät. Förvaltningen har erbjudit ett kunskapshöjande webinarium för anställda, nationella minoriteter och

allmänheten. ÄVO har varit huvudman för och genomfört projekt i samverkan med andra förvaltningar: Ökad romsk kompetens inom vård- och omsorgsyrsken samt utbildat utvecklingsledare inom nationella minoriteters rättigheter och den nationella strategin för romsk inkludering.

Förvaltningen erbjuder information och inhämtar nationella minoriteters seniorers erfarenheter och synpunkter via dialog och kommunal mötesplatsaktivitet som seniorerna döpt till Finska timmen.

Utvecklingsledare vid utvecklings- och kompetenscenter har genomfört Romano Center i Västs utbildning om nationella minoriteter och romsk inkludering.

Utvalda avdelningschefer, fokusledare och enhetschefer kunskapshöjs kontinuerligt inom ramen för förvaltningens arbete med av förvaltningsledning antagen styrmodell för arbetet med och för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde. Styrmodellen (beslutad i januari 2024) skapar en struktur och ett forum för att lyfta och synliggöra nationella minoritetsfrågor och förutsättningar för minoriteternas delaktighet och inflytande; informerar och kunskapshöjer om samråd med nationella minoriteter och verkställande; samt skapar detta en möjlighet för återkoppling internt och externt.

När anhöriga klagat via synpunkthantering om att det finns finskspråkiga grannar på vård- och omsorgsboendet har verksamheten agerat. Detta ledde till att politiken svarade anhörig om regelverk och finskspråkigas rättigheter.

16. Vem riktade sig den/de interna utbildningsinsatsen/erna till?

Välj alla alternativ som stämmer, du kan välja flera.

☐ Förtroendevalda

☒ Tjänstepersoner på ledningsnivå

☒ Andra tjänstepersoner, ange inom vilket verksamhetsområde:

Svar 16: Andra tjänstepersoner = Utvalda chefer med uppdrag inom styrgrupp för nationella minoritetsfrågor och fokusledare och medarbetare, en del socialsekreterare äldre (tidigare benämning biståndshandläggare) och utvecklingsledare samt undersköterskor.

Insatser för nationella minoriteters inflytande och delaktighet

Frågorna i det här avsnittet avser efterlevnaden av 5 och 5a §§ [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#).

17. Har kommunen/regionen identifierat vilka delar av verksamheten som är relevanta för nationella minoriteter att ha inflytande över?

	Ja	Nej	Vet ej
För nationella minoriteter generellt	☒	☐	☐
Särskilt för barn och unga tillhörande nationella minoriteter	☐	☒	☐

Svar 17: Ja, har rätt att välja finskspråkigt vård- och omsorgsboende (VoB). Kan få information på finska på www.goteborg.se. 2024 kommer VoB att ha översatt resten av de svenskspråkiga hemsidorna till finska. Hyresgästerna erbjuds inflytande via olika råd om mat och kulturutbud på VoB.

19. Har nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem under 2023 och/eller 2024?

- ☒ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

Svar 19: OBS! Frågan blir svår att besvara eftersom alla grupper kopplas ihop och gäller för både -23 och 24.

Ja. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO) har erbjudit dialoger och genomfört dessa med nationella minoriteten romer och sverigefinnar. Nämnden har genomfört fördjupad dialog om t.ex. kompetensförsörjningsfrågor och kulturfrågor angående två av de nationella minoriteterna. I och med nämndens hantering av frågor som berör nationell minoritet judar har skrivelser mottagits, vilket påverkat stadens arbete med frågeställningarna. Det sker positiva förflyttningar genom att ansvarig nämnd och förvaltningens avdelningar, enheter eller verksamheter erbjuder dialoger. Det återstår utvecklingsområden för tidsplanering och koordinering av samråd mellan olika aktörer i staden. Detta skulle underlätta även återkoppling mellan aktörer och vidare till nationell minoritet. I vissa ärenden har nämnden genom omröstning fattat beslut tvärt emot vad som inkommit i samråd. I vissa fall har dialog erbjudits men inte inflytande.

20. Hur har nationella minoriteter - organisationer och/eller individer - getts möjlighet till inflytande under 2023 och/eller 2024, i frågor som berör dem?

Välj alla alternativ som stämmer vad gäller former för inflytande som möjliggjorts per minoritetsgrupp. Du kan välja flera.

Notera! Kommuners svar på den här frågan avseende strukturerade samråd kommer att publiceras som öppen data på minoritet.se.

	Judar	Romer	Samer	Sverigefinnar	Tornedalingar
Strukturerade, regelbundna samråd med efterföljande återkoppling till deltagare	☐	☒	☐	☒	☐
Dialogmöten eller dylikt (som inte är strukturerade samråd)	☐	☒	☒	☒	☐
Fokusgrupper	☐	☐	☐	☐	☐
Referensgrupper	☐	☒	☐	☒	☐
Remissinstanser	☐	☐	☐	☐	☐
Genom representation i råd för äldrefrågor eller motsvarande	☐	☐	☐	☒	☐
Genom representation i ungdomsråd eller motsvarande	☐	☐	☐	☐	☐
Direktkontakt med politiker/tjänstepersoner i allmänna och/eller specifika frågor	☒	☒	☐	☒	☐
Annat, nämligen: 	☒	☐	☐	☒	☐

Svar 20: Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Annat = fördjupade dialoger eller skrivelser inkomna och beslutade av nämnd/fördjupad dialog av och för nämnd om avgränsade teman t.ex. viss verksamhet inom äldreområdet t.ex. om kompetensförsörjning eller vård- och omsorgsplatser. Dialoger om kulturutbud och aktiviteter på finska genom rättighetsbaserat råd och kommunal mötesplatsaktivitet för seniorer. Bildandet av en referensgrupp vid vård- och omsorgsboende med sverigefinsk representation vid finskspråkig enhet.

Strukturerade samråd med: romer, sverigefinnar

Dialog (ej strukturerade): romer, judar, samer

Fokusgrupper: sverigefinnar, romer, samer, judar, tornedalingar (erbjudits att besvara Åldersvänliga Göteborgs enkät till seniorer)

Referensgrupper: sverigefinnar, romer

Remissinstanser: sverigefinnar och judar har inkommit med skrivelser till nämnd

Representation i äldrefrågor: romer, sverigefinnar, judar

Representation i ungdomsråd: _____

Direktkontakt med politiker/tjänstepersoner: romer, sverigefinnar, judar

Annan: sverigefinsk referensgrupp vid politiskt uppdrag, vid hälsofrämjande förebyggande mötesplatsaktivitet och vid finskspråkigt vård- och omsorgsboende. Sverigefinnar har representation i en del pensionärsråd (i lokala och i centralt råd).

21. Vilka har varit representerade i kommunen/regionens insatser för inflytande som angetts ovan?

Välj alla grupper som har varit representerade.

☒ Kvinnor (26 år och äldre)

☒ Män (26 år och äldre)

☒ Flickor och unga tjejer (yngre än 26 år)

☒ Pojkar och unga killar (yngre än 26 år)

☐ Annan

☐ Kommunen/regionen saknar uppgifter utifrån könstillhörighet och/eller ålder. Kommentär:

Svar 21: Män och kvinnor 26 år och äldre. Flickor och pojkar yngre än 26 år.

22. Har de nationella minoriteternas inflytande påverkat beslut eller inriktning inom något av följande verksamhetsområden under 2023 och 2024?

	Ja	Nej, kommunen/regionen och de nationella minoriteterna har inte kunnat nå samsyn	Nej, samråden har inte behandlat frågor om beslut eller val av inriktning	Vet ej
Förskola	☐	☐	☐	☐
Grundskola	☐	☐	☐	☐
Gymnasieskola och/eller kommunal vuxenutbildning	☐	☐	☐	☐
Äldreomsorg	☒	☐	☐	☐
Kultur och/eller språk	☐	☐	☐	☐
Annat, nämligen:	☐	☐	☐	☐

Svar 22: Ja. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens förvaltningslednings beslut om en tjänst med avsatt tid till att stötta förvaltningen och dess verksamheters arbete med nationella minoritetsfrågor (2021), vilket stöttar utvecklingsarbetet inom området är ett exempel på effekter av samråd och inflytande. Beslut om styrmodell för arbetet med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska (2024) är ett resultat av förvaltningens behov och dialoger med nationella minoriteter, där minoriteterna lyft behovet av implementering av inflytande och delaktighet. Effekter uppnås bland annat genom att arbetsgrupp förbereder och genomför dialoger, synliggör och återkopplar frågor och arbetet samt bistår med underlag till styrgrupp som fattar beslut och rapporterar området till förvaltningsledningen. Genom samråd aktualiseras och skapas fler dialoger om av minoriteterna utvalda teman för fortsatt dialog och återkoppling. Förvaltningens interna arbete och uppföljning vidareutvecklas.

Nationella minoriteten romer lyfter hälsofrämjande och förebyggande insatser och inflytande inför beslut samt arbetet framåt med språk och kultur från den nationella strategin för romsk inkludering inom teman som förebyggande hälsa och äldreomsorg. Som ett resultat av detta har dialoger med romska föreningar och med hjälp av Romano Center i Väst och förvaltningen demokrati- och medborgarservice genomförts. Inflytande och delaktighet förverkligas ännu inte fullt ut men dialogerna kan stötta verksamheternas kunskapsinhämtande och öka antal samråd, vilket kan skapa effekter. Förvaltningens och dess verksamheter samt avdelningarnas förutsättningar för att ansvara för samrådsprocessen vidareutvecklas. Dialoger fortsätter för att på sikt kunna uppnå målsättningar av relevans för nationell minoritetsgrupp.

Nationell minoritet sverigefinnar har enligt vård- och omsorgsboende påverkat antal erbjudna lägenheter för finskspråkiga hyresgäster. Göteborgs stads råd för den sverigefinska minoriteten har regelbundet lyft aspekter, erfarenheter och synpunkter om äldreomsorgens verksamheter utifrån ett minoritetsperspektiv. I dialogerna preciseras behov av att tillgodose språkliga, kulturella och identitetsmässiga rättigheter för jämlikhet inom hälsa.

Förvaltningen har via dialog med vissa av de nationella minoritetsgrupperna fått frågan om representation, om hur man till exempel inhämtar kunskap och erfarenheter samt hur man säkerställer rättigheter i form av inflytande och delaktighet inför beslut. Styrmodellen för arbetet kom till som ett svar på detta samt verksamheternas behov av att kunna arbeta för att skapa förutsättningar för arbetet. Som ett resultat av dessa dialoger och erfarenheter finns representation via pensionärsråd eller referensgrupper för de två minoriteter som efterfrågat detta i samråd och som representeras i Göteborgs stads rättighetsbaserade råd.

Nationella minoriteten sverigefinnar har b.la. påverkat beslut om kompetensförsörjning (uppdrag att trygga finskspråkig kompetens framgent inom äldreomsorgen). Nationell minoritet sverigefinnar har efterfrågat tydlighet i rekrytering för att attrahera kompetent och språkkunnig personal samt förklarat vikten av att äldre personer får ett bemötande på minoritetsspråk. Samråd har påverkat arbetsplatsannonsernas innehåll. Genom att språk samt kunskaper och färdigheter inom nationellt minoritetsspråk och kulturtolkande nu beskrivs som eftertraktade kunskaper och färdigheter. Samråd har påverkat aktiviteter och utvecklingsarbete inom kompetensutveckling för personal och föreläsningar till seniorer på nationellt minoritetsspråk finska. Uppdrag att öka antalet finskspråkiga platser inom vård- och omsorgsboende uppnådde Göteborgs stads råd för den sverigefinska nationella minoriteten och nämndbeslutet inte samsyn i ärendet. Processen framåt inkluderar sverigefinsk representation inom en urvalsgrupp. Nationella minoriteten judar påverkade Göteborgs stads beslut om medel för verksamhet.

23. Vilka strukturella hinder gör det svårt för kommunen/regionen att ge nationella minoriteter inflytande och delaktighet i frågor som berör dem?

Välj de alternativ som bäst beskriver situationen i er kommun/region. Du kan välja flera.

- ☒ Brist på resurser för att arbeta systematiskt med samråd och andra former av delaktighet
- ☐ Regionstyrelse/Kommunfullmäktige prioriterar inte samråd eller några andra former av inflytande för nationella minoriteter i verksamheten
- ☒ Bristfällig kunskap inom kommunen/regionen om nationella minoriteters rättigheter
- ☒ Svårt att identifiera vilka frågor/områden som berör nationella minoriteter
- ☒ Svårt att finna samrådsformer som fungerar för både kommunen/regionen och nationella minoriteter
- ☒ De frågor som nationella minoriteter velat ha inflytande över har inte alltid kunnat tillgodoses av kommunen/regionen
- ☒ Svårt att komma i kontakt med företrädare för nationella minoriteter
- ☒ Bristfällig representativitet i minoriteternas deltagande vid samråd (minoritetsgrupp /ålder/kön)
- ☒ Svårt att skapa förtroende för kommunen/regionen i kontakter med nationella minoriteter
- ☒ Annat. Beskriv kortfattat:
- ☐ Inga strukturella hinder har identifierats

Svar 23 Annat = Uppföljning behöver stöttas och vidareutvecklas, till exempel i form av att få tillräckligt med svarstid. Förvaltningen behöver ta emot frågor i ett tidigt skede för att kunna införa dessa genom sina verksamheter till verksamhetsplaner och årshjul för aktivering, god kunskapsspridning och högre måluppfyllelse. Uppföljningsmyndighet behöver skicka enkäter förslagsvis i april. Detta ger en stor förvaltning några månader för införande, arbete och efterföljande uppföljning. Hösten 2024 hade enkäten i praktiken väldigt kort svarstid, vilket då innehållet och frågeställningarna i enkäten ändrat på sig något och förbättrats, inte gav goda förutsättningar att hinna inhämta svar och sammanställa en mer heltäckande lägesbild från avdelningar, verksamheter, enheter i en förvaltning med ca. 10 000 medarbetare. Intervjuer av nyckelpersoner har varit till hjälp och innehållet i enkäten 2024 kommer ge en god grund att uppdatera förvaltningens arbete och uppföljning. Det måste dock tas i beaktande att enkäten först tas emot vid stadsledningskontoret, så tillräckligt med tid för att skjuta ut frågor till strategiskt och operativ nivå behövs för ett mer tillförlitligt resultat. Området kräver att flera avdelningar, enheter, verksamhet och olika funktioner inom dessa samarbetar och samverkar. Mer kunskap om samråd och varför samt hur dessa genomförs behövs. Samrådets funktion och att det ofta behövs flera samråd om samma teman eller frågeställningar behöver kunna anses som en naturlig del av effektivt samråd i form av fördjupade och strukturerade dialoger för att det röstbärande perspektivet ska kunna skapa inflytande.

Svar 23:

Kunskapsbrist och att man inte hinner arbeta i den omfattning man vill och skulle behöva arbeta med frågorna anges vara de strukturella hinder som påverkar arbetet mest. Intervjuade personer identifierar att nationella minoriteter bör ingå i introduktionerna som ett eget och poängterat område för att skapa den förståelse och omställning som behövs. För verksamhet i synnerhet uppges att konkretiseringar på området är viktiga för att veta vad man behöver arbeta med och hur man kan arbeta. Informanter uppger att förvaltningens styrning och ledning behöver peka på området som någonting viktigt. Beslut och processer behöver inkludera och genomsyras av mänskliga rättigheter och ett rättighetsbaserat arbetssätt. Kunskaper om samråd generellt och om samrådsprocessen behöver stärkas och uppmärksammas mer. Kunskapshöjande insatser som kopplas till uppföljning och utvärdering behövs.

Information om rättigheter och att erbjuda dialogtillfällen om detsamma identifieras av flera verksamheter som ett utvecklingsområde. Detta är ett stort arbetsområde i sig och skulle också kräva mer personella resurser i form av fler med minoritetskunskap och språk- samt kulturkompetens. Verksamheter identifierar en kunskapsbrist hos sig själva och beskriver även att sådan ofta urskiljs hos de äldre personer inom nationella minoriteter man kommit i kontakt med. Arbetet med förvaltningens informationsskyldighet behöver därför stärkas och tilldelas resurser.

Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

Frågorna i det här avsnittet avser efterlevnaden av

- 4 § [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)
- 8 § [Språklagen \(2009:600\)](#)
- 10 kap. 7 §, 11 kap. 10 §, 12 kap. 7 § och 13 kap. 7 §, 15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § [Skollagen](#)
- 5 kap. 7, 9–12 §§ [Skolförordningen](#)
- 4 kap. 15-16 och 18-20 §§ [Gymnasieförordningen](#)

24. Har kommunen/regionen under 2023 och/eller 2024 arbetat för att skydda och/eller främja de nationella minoritetsspråken och/eller kulturerna?

- ☒ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

Svar 24:

Kunskapshöjande digitala tillfällen för allmänhet, förvaltning och verksamhet. Exempel på detta är ett frukostseminarium om alla nationella minoriteter med tema mot en ålders- och språkvänlig stad med samiskt och sverigefinskt fokus samt exempel på och av respektive nationellt minoritetsspråk; några tillfällen av kompetens- och utvecklingscenters forskningsfika om sverigefinnar: att åldras som sverigefinne och ett tillfälle om sverigefinska vårdbehov i samverkan med Region Stockholm/Transkulturellt centrum. Vid dessa digitala tillfällen har personal, forskare och civilsamhället fått tillfälle att mötas i samma forum. Även interna utbildningsinsatser eller information och externa webinarium om temat har erbjudits via intranätet och mejlutskick.

Mötesplatsaktivitet har lyft olika sverigefinska kulturinslag och så även de finskspråkiga profilboendena inom vård- och omsorgsboende. Vårdighetsgarantierna är framtagna som informativa planscher på svenska och på finska för att kunna ha vid alla vård och omsorgsboenden. Flera satsningar för allmänheten och med fokus på seniorer inom Åldersvänliga Göteborg har annonserats och genomförts på finska. Vård- och omsorgsboende samt hemtjänst har skapat nya broschyrer och översatt dessa till finska.

25. Har kommunen/regionen under 2023 och/eller 2024 erbjudit aktiviteter på de nationella minoritetsspråken och/eller kulturella aktiviteter för, med, eller av de nationella minoriteterna?

Välj alla alternativ som stämmer, du kan välja flera.

	Kvinnor (26 år och äldre)	Män (26 år och äldre)	Flickor och tjejer (yngre än 26 år)	Pojkar och killar (yngre än 26 år)	Annan
För judar och/eller på jiddisch	☐	☐	☐	☐	☐
För romer och/eller på romani chib	☐	☐	☐	☐	☐
För samer och/eller på samiska	☐	☐	☐	☐	☐
För sverigefinnar och/eller på finska	☒	☒	☒	☒	☐
För tornedalingar och/eller på meänkieli	☐	☐	☐	☐	☐

Svar 25: För sverigefinnar och på finska. För romer på svenska och med hjälp av samverkan med Romano Center i väst på olika varieteter av nationellt minoritetsspråk.

26. Hur arbetar kommunen/regionen med att skydda och främja nationella minoriteters språk och/eller kultur?

Välj de alternativ som bäst beskriver situationen i er kommun/region. Du kan välja flera.

- ☒ Nationella minoriteter ingår som målgrupp i antagna styrdokument på förvaltningsnivå (t.ex. kultur- och utbildningsplaner)
- ☒ Det finns personal med avsatt tid för frågan
- ☒ Det finns personal inom kommunen/regionen som pratar minoritetsspråk
- ☒ Intern samverkan mellan olika delar av förvaltningen (t.ex. mellan bibliotek/förskola/skola)
- ☒ Samverkan/utbyte med andra kommuner/regioner
- ☒ Språklig och kulturell verksamhet planeras i samråd med minoriteterna
- ☒ Samarbete med kulturutövare och/eller språkbärare inom minoriteten som driver verksamheter
- ☒ Informationskampanjer och/eller uppsökande arbete för att nå de nationella minoriteterna genom olika metoder
- ☐ Inventering av bibliotekens utlåningsstatistik för att identifiera vilka nationella minoriteter som finns i kommunen/regionen
- ☒ Offentlig information på nationella minoritetsspråk, exempelvis på kommunens/regionens webbplats, på skyltar, i broschyrer
- ☐ Modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk
- ☐ Tvåspråkig undervisning på svenska och något av de nationella minoritetsspråken inom skolan
- ☐ Förskola helt eller till väsentlig del på nationella minoritetsspråk
- ☐ Biblioteksutbud på nationella minoritetsspråk/om nationella minoriteter
- ☒ Kulturaktiviteter för nationella minoriteter och/eller på nationella minoritetsspråk
- ☐ Annat, ange vad:

Svar 26: Alla ovan aktiviteter som är relevanta för ÄVO uppfylls för sverigefinnar/finska. Alla nationella minoriteter ingår i en del styrdokument till exempel om kompetensförsörjning och omnämns i hemtjänstens kravspecifikation. Förvaltningsledning har antagit beslut om en styrmodell för arbetet med nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde.

27. Vilka resultat har arbetet lett till?

Beskriv vilka resultat aktiviteterna har lett till i förhållande till att skydda och främja nationella minoritetsspråk och/eller kulturer.

Minoritetskultur är en viktig faktor för att språk, värderingar och kulturarv ska upprätthållas, föras vidare och utvecklas. De som önskar har rätt att få äldreomsorg på finska och har rätt att använda finskan både muntligt och skriftligt i kontakt med kommunen. Det är därför viktigt att vi kan säkerställa att den kompetensen finns inom avdelningen, men vi behöver medel för att verksamheten ska kunna bemöta behovet hos finskspråkiga äldre. Vi har till exempel under hösten testat en ny aktivitet - Allsång på finska. Allsången har dragit mycket folk och vi skulle behöva ett år till för att utveckla konceptet. Vi testar och utvecklar också teknikstöd på finska.

(Citat ovan från hälsofrämjande och förebyggande).

Svar 27:

Från synpunkter och erfarenheter från Göteborgs stads råd för nationella minoriteten romer skapades och beviljades statsbidragsansökan till projekt Ökad romsk kompetens inom vård- och omsorgsyrlen. Aktiviteten ökade förvaltningens kunskap om romsk inkludering och om minoriteten. Romano Center i Väst konsulterades och bistod med kulturell samt språklig kompetens och handledning av och möjliggjorde generationsöverskridande kontakt med unga romer. Projektet undersökte hinder och möjligheter för romer att arbeta inom vård- och omsorgsyrlen.

Ungdomar fick ett inspirationsmaterial och information om äldreomsorgens yrken och förslag på frågor samt skapade romska ungdomar egna frågeställningar för att intervjua chef, personal och äldre vid vård- och omsorgsboende. Ungdomarna intervjuade flertalet äldre romer. Effekterna av att man talade om vård- och omsorg inom minoriteten, mellan olika generationer och att olika aktörer (förvaltningar och delar av verksamhet) inom staden samverkade i nationella minoritetsfrågor är att dessa aktörer och arbetet med området aktiveras och återaktiveras flera gånger under projektiden för att skapa ett resultat tillsammans. Förvaltningarna för arbetsmarknad och vuxenutbildning (Arbvux), äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO) och demokrati och medborgarservice (genom dess verksamhet Romano Center i Väst, RCV) samverkade för att aktivera frågor inom romsk inkludering, återkoppla samrådsfrågor. Arbetet konkretiserade behovet av att kunskapshöja chefer och medarbetare inom ÄVO och Arbvox. Vissa utbildningsinsatser och erbjudande på grundläggande utbildningar om nationell minoritetslag har fortsatt erbjudits efter projektiden avslutats hos både Arbvox och ÄVO. Deltagandet har i förhållande till båda förvaltningars storlek varit lågt. Effekterna för nationell minoritet har varit att projektet givit möjligheter till samtal om åldrande och omställningar inom vård- och omsorg samt vad detta kan få för betydelse inom minoriteten. Dessa samtal har varit mellan unga, unga och äldre samt dialoger mellan majoritet och minoritet. Effekterna som RCV bidragit till är att i projektets uppstartsfas skrev fem unga romer in sig till att studera vård- och omsorg. En ung vuxen anställdes inom vård- och omsorg inom uppstartsfasen av projektet. Intervjuer på nationellt minoritetsspråk har givit samverkansparter ett värdefullt material och skapar på så sätt möjligheter till ökad kunskap och kan leda till insikter om romska behov både för minoritet och majoritet. Nationella minoriteten romer har varit med till att initiera insatsen via Göteborgs stads rättighetsbaserade råd. Minoriteten deltog under genomförandet och skapade innehåll och frågeställningar i samverkan med ÄVO och RCV. Insatsen har återkopplats till Göteborgs stads råd för nationella minoriteten romer och genom dialoger med romska föreningar. Samverkan mellan olika

förvaltningar är en framgångsfaktor samt att minoritetskompetens från olika förvaltningar deltagit i arbetet.

Rekryteringsenheten och kommunikationsavdelningen har i samverkan med kompetens- och utvecklingscenter lyft kunskaper om nationella minoriteter och synliggjort dessa i arbetsplatsannonser. Genom att beskriva kunskaper i nationella minoritetsspråk och färdigheter (kultur och att kunna kulturtolka) som eftertraktade färdigheter synliggjordes nationella minoriteter i annonser för sommarvikarier. Tvåspråkiga annonser (svenska – finska) som lyfte medarbetares beskrivning av det meningsfulla att arbeta på nationellt minoritetsspråk gav också önskade effekter.

Aktiviteter inom ramen för Åldersvänliga Göteborg har givit möjligheter till att introducera och synliggöra allmänhetens och nationella minoriteters medvetenhet om nationella minoriteter och för minoriteterna aktuella frågor. Eftersom Göteborg ingår i förvaltningsområdet för finska har några aktiviteter tagits fram genom medskick från sverigefinnar, då sverigefinska/finska föreningar, vård- och omsorgsboende med finskspråkig profil och finskspråkig mötesplatsaktivitet formar bra plattformar till dialog. Detta ger möjligheter till fördjupningar om relevanta frågeställningar, alltid i kombination med att samrådsprocesser kopplas till och följs upp i samverkan med Göteborgs stads rättighetsbaserade råd. Aktiviteterna 2023 och 2024 har givit möjligheter till att återkommande lyfta exempelvis psykisk hälsa och ohälsa (aktivitet Våga prata tillsammans med nationella och lokala aktörer och deras material på finska); hälsofrämjande föreläsningar på nationellt minoritetsspråk finska; samtala om samt inhämta sverigefinska seniorers synpunkter och behov via hälsofrämjandes insatser och genom Åldersvänliga Göteborgs enkät för seniorer. Aktiviteter som Rullatorloppet och Våga prata har annonserats på finska och på så sätt visat minoritetsspråket sida vid sida av den svenskspråkiga annonseringen. Minoritetsspråkets användning och status har på så vis medvetandegjorts och arbetet har ökat medarbetares kunskaper om nationella minoriteter. Kompetens – och utvecklingscenter har anordnat digitala forskningsfikor där forskare, allmänhet och medarbetare inom kommunen fått tillfälle att mötas, få information och ta del av studier om nationella minoriteter samt har detta skapat ett forum för aktiva diskussioner och möjligheter till att ställa frågor.

Hälsofrämjande insatser på finska för seniorer och kunskapshöjande föreläsningar på finska för personal. Genom att synliggöra och använda finska i Sverige som en del av det svenska samhället stärks och skapas nya samt fler språkliga domäner för nationellt minoritetsspråk. Språket talas och blir synligt i form av marknadsföring så som affischer och via sociala medier. Detta utvecklar verksamhetens metoder och arbetssätt samt lyfter finskspråkigas språkliga behov. Språkets status höjs och används identitetsförstärkande.

Arbete med regeringens strategi för romsk inkludering 2012-2032

Frågorna i det här avsnittet avser arbete med [En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012-2032 \(Skr. 2011/12:56\).](#)

29. Arbetar kommunen/regionen utifrån strategin för romsk inkludering?

Notera! Kommuners svar på den här frågan kommer att publiceras som öppen data på [minoritet.se](#).

- ☒ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

31. Har kommunen/regionen genomfört samråd med romska organisationer och/eller enskilda företrädare om arbetet för romsk inkludering?

- ☒ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

33. Hur styr kommunen/regionen arbetet med strategin för romsk inkludering?

Välj de alternativ som bäst beskriver kommunens/regionens arbete. Du kan välja flera.

- ☐ Genom en särskild handlingsplan/verksamhetsplan/program eller annan verksamhetsövergripande planering för arbetet
- ☐ Genom integrering i relevanta förvaltningars verksamhetsplaner
- ☒ Genom ett tidsbegränsat projekt
- ☒ Genom integrering i kommunens/regionens arbete med mänskliga rättigheter
- ☒ Genom integrering i kommunens/regionens arbete med nationella minoriteter
- ☐ Annat, nämligen:

34. Ange inom vilket/vilka av strategins verksamhetsområden kommunen/regionen har insatser, uppnår resultat och ser behov som inte tillgodoses?

Samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering inkluderar olika verksamhetsområden; utbildning; arbete; bostad; hälsa; social omsorg och trygghet; kultur och språk; samt civilsamhällets organisering.

	Utbildning	Arbete	Bostad	Hälsa	Social omsorg och trygghet	Kultur och språk	Civilsamhällets organisering
Ange inom vilket/vilka områden kommunen/regionen har insatser:	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Ange inom vilket/vilka områden kommunen/regionen bedömer att insatserna resulterar i förbättringar av romers levnadsvillkor:	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ange inom vilket/vilka områden kommunen/regionen bedömer att det finns behov av insatser som kommunen/regionen inte tillgodoser:	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☐

35. Vilka resultat har arbetet lett till i förhållande till att stärka romernas levnadsvillkor?

Beskriv era resultat utifrån de verksamhetsområden ni arbetat med.

Svar 35: Ökad romsk kompetens inom vård- och omsorgsykten gav effekt i form av fler inskrivna till att studera inom vård- och omsorg; fler anställda inom vård- och omsorg. Genom att olika generationer pratade om omställningen inom vård- och omsorg aktualiseras också gruppens behov inom äldreomsorgen och man verbaliserade samt dokumenterade behov, hinder och möjligheter.

Det görs en del men arbetet behöver stärkas och prioriteras. Kunskapshöjningar är nödvändiga. Kunskap om samråd och dialoger på chefsnivå men även hos andra medarbetare behöver öka för implementering och bättre identifiering av romska behov som leder till genomförande och att skapa effekter efterfrågade av målgruppen.

36. Vilka utmaningar finns i arbetet med strategin för romsk inkludering?

Välj de alternativ som bäst beskriver situationen i kommunen/regionen. Du kan välja flera.

- ☐ Kommunfullmäktige/Regionstyrelse prioriterar inte arbete med romsk inkludering
- ☐ Brist på ekonomiska resurser för att arbeta med strategin
- ☒ Svårt att integrera arbetet med strategin i kommunens/regionens struktur så att det ingår i alla berörda verksamheters arbete
- ☒ Bristfällig kunskap om romsk inkludering inom kommunen/regionen
- ☒ Brist på personal med romsk språk- och kulturkompetens
- ☒ Svårt att hitta företrädare för den nationella minoriteten romer
- ☐ Annat, ange vad:
- ☐ Det finns inga utmaningar

Kartläggning av behov av service i förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska

Frågorna i det här avsnittet avser efterlevandet av nedanstående lagkrav:

- 8,12 §§ [Förordning \(2009:1299\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)
- 8, 11, 18a, 18b, 18c, §§ [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)
- 8 kap. 12 b § och 25 kap. 5 a § [Skollag \(2010:800\)](#)

37. Har kommunen under 2023 och/eller 2024 kartlagt vilka behov som finns av service på det/de nationella minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde för?

Frågan avser 8, 12 § [Förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#). Om frågan lämnas obesvarad har kommunen en skyldighet att på annat sätt redovisa hur kartläggningen har genomförts till den myndighet som har betalat ut bidraget.

	Ja	Nej	Vet ej
Förskola och annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk	☐	☐	☐
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk	☒	☐	☐
Service på minoritetsspråk i telefonväxel och reception	☒	☐	☐
Ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk	☒	☐	☐
Inom övriga förvaltningar och verksamheter, nämligen: 	☐	☐	☐

Svar 38:

ÄVO har delvis kartlagt behov i samarbete med den sverigefinska nationella minoriteten 2022, då man arrangerade ett öppet samrådsmöte om äldrefrågor, vilket påverkat arbetets innehåll 2023 och 2024. Genom dialoger, samråd inom ramen för rättighetsbaserat råd, dialoger vid hälsofrämjande

mötesplatsaktivitet och via enkät genom Åldersvänliga Göteborg även intervjuat 27 äldre på finska och fått en bild av behov 2024.

Vård- och omsorgsboende identifierar att det saknas platser inom finsk äldreomsorg.

Hemtjänst har inte kartlagt behov i nära samarbete med nationell minoritet, då detta inte står i kravspecifikationen.

Hälsofrämjande och förebyggande genomför dialoger med målgrupp sverigefinnar fortlöpande och inhämtar behov i samverkan med andra verksamheter till exempel vård- och omsorgsboende om profilboende på finska och myndighet om äldreomsorgens avgifter och om socialsekreterare äldres kunskaper och rutiner om implementering av nationell minoritetslag. Finska timmen blir ett sätt för både ÄVOs enheter, avdelningar och verksamheter att kunna informera och föra dialog med minoriteten sverigefinnar.

Myndighet

39. Har kommunens kartläggningsarbete genomförts i samråd med nationella minoriteter?

Frågan avser 8, 12 §§ [Förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#). Om frågan lämnas obesvarad har kommunen en skyldighet att på annat sätt redovisa hur kartläggningen har genomförts till den myndighet som har betalat ut bidraget.

- ☒ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

40. Redovisa hur kartläggningen har genomförts. Ange om kartläggningsarbetet har inkluderat barn och unga.

Frågan avser 8, 12 §§ [Förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#). Om frågan lämnas obesvarad har kommunen en skyldighet att på annat sätt redovisa hur kartläggningen har genomförts till den myndighet som har betalat ut bidraget.

Svar 39:

Inom enkät år 2024 för ett mer Åldersvänligt Göteborg framgår till viss del nationella minoritetsbehov för gruppen sverigefinnar erbjöds även möjligheten att svara på finska och dialogtillfällen på finska. Seniorer hade också utannonserade tillfällen, där man kunde lämna in sina svar skriftligt, eller få hjälp av personal att fylla i den digitala enkäten. Via kompletterande dialoger med utvecklings- och kompetenscenter vid förvaltningen lyfter två av de nationella minoriteterna gruppernas behov inom vård- och omsorg.

Inom projektet för ökad romsk kompetens inom vård- och omsorgsyrrken har unga romer svarat på vad som kan upplevas som möjligheter eller hinder för att arbeta inom fältet. Inom projektet lyftes också flera romska bilder av behov från yngre och äldre inom minoriteten. Dessa har återkopplats i

forum för samråd till Göteborgs stads råd för nationella minoriteten romer och i dialoger med några romska föreningar.

Avdelningen hemtjänst har översatt välkomstbroschyr- till omsorgstagare i hemtjänsten till finska och deltagit i samråd med nationell minoritet sverigefinnar. Medarbetare har möjlighet att delta på inspirationsdag på finska den 7/11 2024 kring finskt förvaltningsområde. Dagen innehåller föreläsningar och erfarenhetsutbyte.

Gällande strukturella hinder/svårigheter hänvisar hemtjänsten till rapporten "En kartläggning av vårdbehovet på finska och hur kompetensförsörjning av finskspråkig personal inom äldreomsorgen kan tryggas framgent", där det bland annat myndighet och hemtjänst beskriver en upplevelse av att det är en låg efterfrågan på hemtjänst på finska. I rapporten lyfts också att vid enstaka tillfällen har finstalande medarbetare kunnat stödja. Det var dock något år sedan kartläggningen genomfördes. Göteborgs Stads hemtjänst arbetar personcentrerat och utifrån den nationella värdegrunden. Genomförandeplanen upprättas tillsammans med den enskilde och insatser ska utformas utifrån individanpassning, självbestämmande och delaktighet. Utifrån kravspecifikationen kan hemtjänsten inte se att det ställs krav på kartläggning av behov. Verksamhetschef lyfter att det kan finnas svårighet att rekrytera finstalande medarbetare.

Besvara fråga 40 endast om du svarat nej på föregående fråga.

Svar 40: De av förvaltningens (ÄVOs) verksamheter som svarar nej på frågan om de har kartlagt i samråd med nationella minoriteter har antingen inte etablerade vägar för att föra dialog och att genomföra samråd; äldrefrågor har inte initierats som en prioritet för aktuell nationell minoritet; eller så uppfattar verksamhet inte ett krav eller behov på kartläggning från till exempel styrande dokument.

Statsbidrag som utgår för arbete inom förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska

Statsbidrag till kommunerna och regionerna i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska lämnas årligen. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i kommunen och regionen med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. [Förordning \(2009:1299\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#).

41. Finns det utmaningar kopplat till att nyttja statsbidraget som utgår för arbete inom förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska?

Välj det eller de alternativ som bäst beskriver situationen i kommunen/regionen. Du kan ange flera.

- ☐ Nej, det finns inga utmaningar kopplat till att nyttja statsbidraget
- ☒ Det är svårt att nyttja hela statsbidraget under verksamhetsåret.
- ☒ Det är otydligt vad bidraget får användas till
- ☒ Ettåriga bidragscykler försvårar planering och fleråriga satsningar
- ☐ Statsbidraget täcker inte kostnaderna
- ☐ Statsbidraget utökas inte proportionerligt för kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområde för flera nationella minoritetsspråk
- ☒ Annat, ange vad:

Svar 41: Annat = Mer stöd och resurser behövs. Exempelvis en tydligare och förstärkt ekonomistyrning, eftersom statsbidragen uppfattas som svåra. Kunskapshöjning och kunskapsstöd om implementering av nationell språk- och minoritetslag behövs. Det vore bra med återkommande utbildningar i hur statsbidrag för nationella minoriteter (romsk inkludering + statsbidrag finskt förvaltningsområde) ska och kan hanteras i praktiken. Förslagsvis skulle länsstyrelserna i samverkan med stadsledningskontoret kunna erbjuda utbildningar och kalla till tillfällen för fortlöpande stöd under året. Utbildningarna och stödet bör erbjudas till chefer, ekonomiansvariga och medarbetare. Mer stöd och goda exempel behövs men också fler som är ansvariga för att statsbidraget används och inte att ansvaret tilldelas för få personer i organisationen. Arbetet med och för nationella minoriteter behöver vara allas ansvarsområde. Samverkan är nödvändigt för att samrådsprocessen ska kunna fungera och återkopplas. Flera förvaltningars, tjänsters och aktörers samverkan är också nyckeln till implementering och effekter.

Framgångsfaktorer och utmaningar

Minoritetspolitikens tre delområden avser att verka ömsesidigt förstärkande. I praktiken bidrar enskilda aktiviteter i många fall till flera av delområdena på samma gång. Vilka framgångsfaktorer och utmaningar upplever ni i arbetet för att nå det minoritetspolitiska målet: att skydda nationella minoriteter, att stärka deras möjligheter till delaktighet och inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande? Ge gärna konkreta exempel, och lyft sådant som kommunen/regionen anser vara särskilt viktigt.

43. Framgångsfaktorer - beskriv sådant som gett goda resultat, och/eller varit nycklar till att avlägsna hinder. Var så konkret som möjligt.

44. Utmaningar och hinder - beskriv de största utmaningarna och hindren som försvårar det minoritetspolitiska arbetet och konsekvenserna av dessa. Var så konkret som möjligt.

Svar 43: Framgångsfaktorer (ÄVO)

Bärande strukturer där nationella minoritetsfrågor ingår i ordinarie verksamhet och därigenom kan nationella minoritetsfrågor tilldelas fler resurser inom förvaltningens arbete blir en framgångsfaktor. Genomför det som redan görs på svenska på nationellt minoritetsspråk. Synliggör minoriteten och språket genom marknadsföring, sida vid sida med det svenskspråkiga och majoritetssamhällets information/budskap. Goda exempel på detta är t.ex. Rullatorloppet inom arbetet för Åldersvänliga Göteborg. Kulturella och språkliga rättigheter lyfts in som en del av och blir synliggjorda inom huvudevenemanget. Det har i respons från nationell minoritet sverigefinnar varit viktigt att synas som en del av det svenska samhället och att få delta på finska. Ett viktigt led i att bryta ofrivillig ensamhet samt öka invånares kunskap om och minska stigmat av att t.ex. använda hjälpmedel för att kunna röra sig och sprida glädje tillsammans samt uppleva vikten av motion och öka sin rörlighet på en central plats i staden.

En annan framgångsfaktor gällande bärande strukturer är antagen styrmodell för arbetet, vilket inkluderar en styrgrupp och en arbetsgrupp. Detta har varit avgörande i att börja kunskapshöja förvaltningen, dess avdelningar och en del chefer. Styrmodellen beslutades av förvaltningsledningen och innehåller strukturer för att vidareutveckla arbetet med nationella minoriteters inflytande inför beslut i ärenden som gäller dem. Arbetsgruppen bereder möten och tar fram underlag och

beslutsunderlag för styrgruppen. Styrgruppen ansvarar för beslut, att avrapportera området till förvaltningsledning samt uppföljning av samråd (ärenden, politiska uppdrag) och att arbetet med förvaltningsområdet för finska sker i enlighet med av förvaltningen och i samråd beslutade aktiviteter och prioriteringar för statsbidraget. En ytterligare framgångsfaktor blir att det blir lättare att initiera, arbeta med samt följa upp och återkoppla ärenden inom förvaltningen och till samrådet och aktuell nationell minoritet. Styrande dokument är avgörande och att arbetet med och för nationella minoriteter omnämns. Till exempel kravspecifikationen för hemtjänst i Göteborg nämner "Finskt förvaltningsområde och nationella minoriteter Göteborgs Stad är från och med den 1 februari 2011 finskt förvaltningsområde. Det innebär att sverigefinska göteborgare har ett förstärkt skydd där kulturen och språket ska skyddas och främjas. Det innebär bland annat att Göteborgs Stad ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska. Inom ramen för sådan omsorg ska de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet beaktas. Göteborgs Stad har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, samiska, jiddisch och romani chib." Området behöver synliggöras och arbetet konkretiseras också i verksamhetsplaner för att kunna uppnå effekter relevanta för de nationella minoriteterna.

När nationell minoritetskompetens finns i form av anställda som kan tala och förstå nationellt minoritetsspråk och kulturtolkar ger detta arbete ett välbehövligt stöd. Effekterna ökar. Ett bra exempel på detta är kommunal mötesplatsaktivitet Finska timmen, som erbjuder hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter, föreläsningar och samhällsinformation på nationellt minoritetsspråk finska. Aktiviteten planeras, koordineras, översätts och genomförs till dels av medarbetare med minoritetskompetens. Seniorerna påverkar program och innehåll. Aktiviteten har blivit väldigt populär. Den skapar ett viktigt forum som kan bryta ofrivillig ensamhet, då aktiviteten samlar seniorer från olika områden i Göteborg. En ytterligare framgångsfaktor i arbetet har varit tvåspråkig annonsering samt att medarbetare deltagit i finskspråkig radio för att informera om och göra reklam för mötesplatsaktiviteten.

Framgångsfaktor är att ha medel till och att därför kunna anlita översättningsexpertis. I sådana fall återstår korrekturläsning internt, vilket frigör tid till annat viktigt arbete istället för att minoritetsspråkiga medarbetare ansvarar för hela processen med att översätta från svenska till minoritetsspråk.

Vård- och omsorgsboende, kompetens- och utvecklingscenter, kommunikationsavdelningen och rekryteringsenheten arbetade med att ta fram tvåspråkigt koncept och arbetssätt. Detta gav effekt: Sommarrekrytering på svenska med finskspråkig text, annons i kombination med filmklipp på sociala medier ledde till att samtliga sommarvikarier som behövdes var finskspråkiga.

Ökat nätverkande över boendena i GbG, gemensamma dagar/aktiviteter skapar vi-känsla och känsla av att vara prioriterade och viktiga. Det blir en framgångsfaktor i arbetet och nätverk kan ge fortsatt stöd.

Ny organisation med styrgrupp och arbetsgrupp - deltagare som har tid att stötta enhetschefer i olika frågor och skapa gemensamma aktiviteter. Positivt.

Insatser på nationellt minoritetsspråk som planeras i samarbete med minoritetskompetent personal och som förankras eller samskapats i samråd med de nationella minoriteterna har skapat mer tillförlitliga och långsiktiga relationer, vilket i sig skapar goda förutsättningar för dialog och ett lärande.

Fördjupade dialoger om vissa angelägna teman och därmed avgränsade områden upplevs mer hanterbara för alla i utvärderingar om dialogerna. Uppföljning och återkoppling av dessa avgränsade dialoger upplevs lättare och betydelsefullt för alla deltagande parter, samtidigt som kunskaperna av de nationella minoriteternas behov och stadens sätt att arbeta ökar. I de processer där positiva förflyttningar skett har alla aktivt samverkat (olika förvaltningar, kunskapshöjande insatser, olika tjänster och roller inom kommunen, nationell minoritet via rättighetsbaserat råd, dialoger, nämnden har givit i uppdrag och begärt fördjupad dialog, samråd och kontinuerlig återkoppling samt samråd flera gånger om samma ärende).

Svar 44: Utmaningar och hinder (ÄVO)

Alla former av lösningar som riskerar att anses vara någonting "vid sidan av", i stället för att rutinen och arbetet med nationella minoriteter ingår som en välgenomtänkt och i samråd formad aktivitet eller rutin i ordinarie verksamhet, bidrar inte till att utforma bärande strukturer. Arbetet blir då lätt personbundet och försvinner till stor del om tjänsteinnehavare slutar.

Otillräckliga resurser i form av för få medarbetare med minoritets-, språklig- och kulturkompetens. Det största hindret är okunskapen om nationella minoriteters rättigheter och lagstiftning i kombination med hur man översätter rättigheterna (och insikterna av ansvaret att arbeta med frågorna) konkret till att vara en del av verksamhet och sin myndighetsutövning för att säkra nationella minoritetsrättigheter.

Översättningar tar tid och kan lätt sluka minoritetsspråkiga medarbetares tid om inte tillräcklig resurssättning sker. Tjänsterna är ofta underdimensionerade i jämförelse med hur bred kompetens och hur många resurser arbetet skulle kräva för att kunna vara framgångsrikt och effektivt. Fler behöver alltid samverka för att skapa bra samråd och skapa leveranser. Arbetet med och för nationella minoriteters rättigheter behöver vara en del av allas arbetsuppgifter.

Flera verksamheter vid ÄVO uppger rekryteringssvårigheter av minoritetsspråkig och legitimerad personal. Brist på språktillägg lyfts av verksamhet som en möjlig bidragande faktor. Tidsbrist anges som orsak till att inte kunna arbeta strukturellt med frågorna. Kunskapsbrist i hur man kan ansöka om medel till utbyte och studiebesök till Finland. Det saknas förståelse i förvaltningen att frågan om nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde inte bara gäller finskspråkiga kollegor i staden utan alla medarbetare och chefer har samma skyldighet att följa lagen.

Stort tack för din medverkan!

När du har svarat klart på alla frågor trycker du på skicka-knappen. Du kan fortsatt gå in på enkäten och göra ändringar och skicka på nytt fram tills sista svarsdatum. Om du klickar på avsluta stängs enkäten och det går inte längre att göra ändringar. När du har skickat enkäten får du en sammanfattning av svaren. Sammanfattningen går att spara ner som PDF och skriva ut.

45. Om du har några övriga synpunkter eller synpunkter på enkätens utformning kan du ange dem nedan:

Svar 45:

Det vore viktigt att skicka ut enkäten så tidigt på året som möjligt som en del av det stöd och konsultation som uppföljningsmyndigheten kan ge kommunerna och dess verksamheter. Frågorna kunde skickas ut förslagsvis i början av året (eller i slutet av föregående år) för att inom vård- och omsorg få möjligheten att konkretisera tyngdpunkterna till att bli en del av verksamhetsplaner. Detta skapar och kan stärka arbetet med positiva förflyttningar. Vid behov fångar man då också upp behovet av att uppdatera eller komplettera styrdokument och kunskapsstöd. Okunskap bidrar till att osäkerhet råder i hur man konkret kan och behöver gå till väga. Enkäten och uppföljningen är väldigt viktiga. Den kan stärka arbetet i stort och även stärka samråd med nationella minoriteter, vilket upplevs som en komplex process i sig. Att publicera enkäten i god tid skulle vara ett stöd i att införa synpunkter och skapa utveckling för att kunna implementera tyngdpunkterna i den egna verksamheten och även återkoppla arbetet. Förarbetet där de nationella minoriteterna deltagit i framtagandet av frågeställningarna och utvecklingen av enkäten är märkbar och någonting väldigt positivt.

Det är viktigt att inte ha med frågor, där alla nationella minoriteter ingår i en och samma fråga. Det blir svår att svara och kanske rentav missvisande resultat? Lång svarstid är viktigt i synnerhet i stora kommuner. Reliabiliteten påverkas av kort svarstid, då vi inhämtat svar från nyckelpersoner men hade gärna behövt intervju och föra samtal om enkäten samt hinna återkoppla innehållet till verksamheterna och även i chefsled innan vi skickar in svar till stadsledningskontoret för sammanställning. Med kort svarstid har vi inte hunnit säkerställa reliabilitet optimalt, vilket kan påverka kvalitén. Saknar i vissa frågor svarsalternativet "delvis" eller liknande (i stället för ja/nej). Klumpa ej ihop flera minoriteter i en frågeställning.